

elämää suurempi harrastukseni

Raili Laru-Sompa

LL, osastonylilääkäri
Keski-Suomen keskussairaala
raili.laru-sompa@kssshp.fi

RAKKAUS TAITEESEEN

Kun taide tulee tarpeettomaksi, on loppu alkanut.
Professori Sara Hildenin hautakivestä

► Nuorena unelmoin, että täyttäisin kotini seinät tauluilla. Unelmani on täyttymässä. Uusi taulu ripustetaan sinne missä vielä on tilaa. Niinpä kaikki taulut kotonani ovat iloisessa sekamelskassa. Nykyaikaisessa työssä on arvoa lisää, jos teokseen liittyy tarina. Tällä mittarilla mitattuna omistan arvo-aitetta.

Lukion päästötodistukseen sain kuvaamataidosta yhdeksän

todennäköisesti siksi, että opettaja oli parhaan kaverini äiti. Varhaislapsuudessa kotonani oli vain kaksi taulua: perinteinen järvimaisema ja muotokuva minusta. Muotokuva on pastellityö ja sen Emma Kivekäs teki palkkioksi isäni tekemästä remontista taiteilijan kotiin. Raha olisi ollut tarpeen, mutta vanhempani eivät onneksi kehdanneet sitä pyytää. Taulu kiehtoi minua ja olin siitä ylpeä.

Oli mahtavaa saada työ vanhemmitani häälahjaksi. Myöhemmin myös lapsuudenkotini seinät täyttyivät tauluilla, sillä äitini on ollut vuosia harrastelijamaalari. Niinpä olen kasvanut vierastamaan valkoisia seinäpintoja. Kun vielä puolisoni tuli kodista, jossa oli kerätty pienimuotoisesti taidetta, ei muuta tarvittu. Meillä on ollut yli kolmekymmentä vuotta yhteinen mielenkiinnonkohde

Haavoittunut metsässä, öljyväri, taiteilija Alpo Jaakola

ja harrastus. Hopealusikka suussa en ole syntynyt, mutta olen ollut monella tapaa onnekas. Miehelläni Maurilla ei ollut edes ajokorttia, kun tutustuimme. Hän tyytyi siihen, että ajeltiin minun Datsun 100A:llani ja sali, että rahamme laitettiin tauluihin. Silloin tällöin toki kehaisin, että hänen BMW:nsä on meidän seinillämme.

Oikeastaan kaikki on Sibeliuksen syytä. Radiosta hänen hautajaisistaan selostusta kuunnellessani ensimmäisen kerran tajusin, että ihmisen on kuoltava. Mitä meistä jää jäljelle ja kuka meitä sitten enää muistaa? Kysymykset ahdistavat minua ajoittain. Väitöskirjakin jäi tekemättä ja tuskin sekään olisi taannut, että jäisin historiaan. Olen yrittänyt tehdä itsestäni kuolemattoman teettämällä pronssipystin, muotokuvan ja mitalin itsestäni, tosin hämähäksen vuoksi kahteen ensi mainittuun otin miehenikin mukaan, jotta en vaikuttaisi täysin itsekeskeiseltä. Kuvittelen töiden myötä eläväni ikuisesti.

Aimo Tukiainen teki meistä pystin 1984. Olin ottanut Aimoon yhteyttä vuotta aiemmin. Olin nähnyt Rovaniemellä Wihurin säätiön kokoelmissa Antti ja Raakel Wihurin patsaan ja minuun oli tehnyt voimakkaan vaikutuksen se, että jokaisen menestyvän miehen takana on nainen. Rakastuneena halusin antaa miehelleni häälahjaksi pystin meistä, tosin mieheni kuvattuna aavistuksen minun takanani. Tästä alkoi meidän ja Aimo ja Annikki Tukiaisen ystävyys, joka kesti Aimon kuolemaan. Aimo huumorintajuisena kysyi, tehdäänkö pystiin saranat, jotta avioerotilanteessa molemmat saavat omat päänsä. Eikä saranoita ole tarvittu. Aimo teki myöhemmin lapsistamme Urhosta ja Hinnistä reliefit ja myös mitalit. Mieheni on valanut reliefit Aimon kanssa.

Kun täyten 50 vuotta, mieheni teetti minusta Kauko Räsäsellä, yhdellä arvostetuimmista mitalitaiteilijoistamme, mitalin sekä reliefin pronssista. Kauko oli aiemmin tehnyt vastaavat miehestäni. Reliefin ja mitalin ykköspuoleen on kuvattu profiilini. Mitalin kakkospuolen symboliikka on minulle erittäin tärkeä, mutta ei välttämättä aukene muille.

Vastikään Münchenissä oli Kaukon mitalitaidetta esittelevä näyttely. Näyttelyluettelossa on selostus mitalini symboliikasta, tosin saksaksi.

Olen aina halunnut vanhanajan perhemuotokuvan: isä, äiti ja kaksi lasta. Sain idean Mäntässä Serlachiuksen taidemuseossa Lennart Segerstrålen työstä, johon hän on maalannut perheensä. Poikamme kieltäytyi ehdottomasti moisesta äidin hömpötyksestä, eikä siinä auttanut perustelu, että omat rahansa jokainen saa käyttää mihin lystää. Molemmat lapset jätettiin pois ja muotokuva tehtiin vain minusta ja miehestäni. Hämeenlinnan taidemuseossa näin Henna ja Pertti Niemistön kokoelmissa mielestäni upean muotokuvan Niemistöistä. Taulun oli signeerannut Pasi Tammi. Päätin, että hän on taiteilija, joka meistä muotokuvan tekee. Maalausta tehtiin kolme vuotta. Pelkäsin, että ehdin kokonaan rupsahtaa ennen kuin se saadaan valmiiksi. Mieheni 60-vuotispäiviltä lähtien taulu on ollut paraatipaikalla kodissamme, minun lahjani hänelle. Moni tuntee Pasi Tammen ehkä paremmin lääkemainoksesta, jossa lieskat lyövät miehen selästä ja kipua ei voi sanoin kuvata.

Lempitaiteilijani on jo edesmennyt professori Alpo Jaakola. Ensimmäinen häneltä ostamamme työ on Haavoittunut metsässä. Näin taulun 1982 Jyväskylässä taidenäyttelyssä. Teoksen hinta oli tähtitieteellinen 90000 mk. Ajattelin surullisena, että en pysty taulua hankkimaan. Toisin kuitenkin kävi. Taiteilija asettaa ns. suojahinnan, jos hän ei halua taulua myydä. Tässäkin tapauksessa Alpo halusi, että taulu säilyy myös hänen tulevaan Helsingin näyttelyynsä. Taulu oli vielä tallella kun kävimme Loimaalla Alpon ateljeessa. Olin niin onnellinen kun ajoimme kotiin autoa suurempi taulu katolla. Vilkuilin taulua, jotta varmistuin, että tapahtunut oli todella totta eikä taulu ollut lentänyt taivaan tuuliin. Muistan tarkan päivänkin: 16.7.1983. Alpon töitä olemme myöhemmin hankkineet lisää. Alpo on minun Edelfeltini. Uskon, että tulevaisuudessa muutkin tajuavat miten loistava taiteilija hän on. Perikuntaani ilahduttaisi, jos työt

Raili 2,5 vuotta, pastelli, taiteilija Emma Kivekäs

Muotokuva Raili ja Mauri, öljyväri, taiteilija Pasi Tammi

joskus olisivat arvossaan. Minulle riittää niiden kiehtovuus. En tule eläissäni niistä luopumaan mistään hinnasta.

Vuosien myötä olen hankkinut upeita töitä kotiini. Olen tutustunut lukuisiin taiteilijoihin, joista osasta on tullut ystäviä. Olen ostanut lähes kaikki työt suoraan taiteilijalta ja siten todennäköisesti olen säästänyt rahaa ja tiedän ainakin, että työt ovat aitoja. Aika näyttää, ovatko tauluni olleet myös hyvä sijoitus. Iloa työt ovat tuottaneet joka tapauksessa. On uskomatonta miten edelleen löydän vanhoistakin töistä uusia piirteitä. Sinnikkyyttä ja kieltämyksiä harrastukseni on vaatinut, mutta silti voin sitä lämpimästi suositella. ■